

Modul 1 Výsledky a cíle vzdělávání

Školení pro: VŠECHNY CÍLOVÉ SKUPINY; převážně 3 skupiny - 1/ pracovníci památkových úřadů, 2/ architekti a inženýři, 3/ místní/krajské samosprávy (ale otevřené i pro: 4/řemeslníci – pokročilí, 5/ majitelé – zkušení)

U1. Teoretické a metodické aspekty památkové péče

Krátký pohled do historie novodobé památkové péče ve světě a v zemích střední Evropy. V přednáškách budou představeny nejvýznamnější teoretické práce zaměřené na památkovou péči s přihlédnutím k přínosu tzv. Vídeňské školy a vývoj památkové péče ve 20. a 21. století. Druhou tematickou oblast představují základní teoretická a koncepční východiska současné památkové péče a památkových hodnot. Třetím tematickým okruhem vzdělávání budou stručné informace o současné praxi památkové péče z hlediska poznání a společenského významu, zejména pak poradenské a rozhodovací činnosti organizací a orgánů památkové péče. Účastníci získají přehled o současných převládajících přístupech v památkové péči a jejich výzvách pro nejbližší budoucnost. Absolventi vzdělávání budou schopni popsat zásadní mezníky památkové péče v mezinárodním i místním kontextu. Měli by rozumět základním teoretickým pojmům památkové péče a popsat památkové hodnoty a také být schopni propojit mezinárodní charty s problematikou, kterou se zabývají, s podrobnější znalostí Benátské charty jako výchozího dokumentu. Měli by se orientovat v památkovém zákoně, být seznámeni s jeho jednotlivými částmi, znát a popsat kompetence jednotlivých úřadů, povinnosti související s vlastnictvím památky, a také mít znalosti o postupech při novém zápisu památky nebo její obnovy. Měli by znát strukturu a hierarchii příslušných právních dokumentů.

U2. Právní a administrativní aspekty památkové péče

Přednášky budou zaměřeny na právní aspekty ochrany kulturních památek. Z mezinárodního hlediska se jedná především o mezinárodní listiny, úmluvy a normy, které se následně promítají do národních legislativních systémů. Na národní úrovni prošla legislativa určitým vývojem, jehož znalost je důležitá i ze současného pohledu. Legislativa ochrany památek je také součástí komplexnějšího balíčku právních úprav ochrany kulturního dědictví. Účastníci se seznámí s jednotlivými, přesně definovanými pojmy a jednotlivými částmi památkového zákona. V další části budou rozebrány a ilustrovány jednotlivé právní předpisy památkového práva na konkrétních případech, jako je proces prohlášení kulturní památky, práva a povinnosti vyplývající z vlastnictví kulturních památek, proces obnovy kulturní památky a to i ve vztahu ke stavební legislativě.

U3. Uměleckohistorické aspekty

Cyklus přednášek představuje chronologickou podobu vývoje umění a architektury (urbanismus, půdorys, prostor, konstrukce, účel) od antiky po současnost. Součástí cyklu přednášek je i podrobný rozbor vybraných staveb, zásadních pro vývoj architektury studovaného období. Důraz bude kladen na odbornou terminologii od znalosti klasických antických slohů až po prvek architektury 20. století, který je součástí památkové péče. Začleněná bude i tematika kulturní krajiny, venkovských a městských struktur a úprav historické zeleně s důrazem na regionální charakteristiky. Účastník by měl být schopen samostatně detailně popsat nemovitou památku, např. stavební objekt, od širších souvislostí až po detail s rámcovým časovým zařazením, ale i s použitím správné odborné terminologie.

Modul 2 Výsledky a cíle vzdělávání

Školení pro: VŠECHNY CÍLOVÉ SKUPINY – Omezení: pouze řemeslníci s praxí nebo vyškolení v modulu M9, soukromí vlastníci vyškolení v modulu M11

U4. Efektivní komunikace se klíčovými aktéry (stakeholdery) - WORKSHOP

Účastníci získají přehled o komunikačních strategiích a možnostech i metodách prezentace památek a jejich památkových hodnot v rámci celého procesu přípravy, implementace a následně realizace projektů v oblasti obnovy / údržby stavebních památek. Hlavní důraz bude kladen na zvýšení komunikační způsobilosti účastníků, nezbytných pro úspěšnou mezioborovou spolupráci, mediaci až po lepší zvládnání krizových situací. Součástí bude také napodobení reálných, konkrétních situací formou „hraní rolí“. Tento modul je zařazený do úvodní fáze série školicích modulů s cílem podpořit komunikaci a spolupráci mezi účastníky z různých cílových skupin.

Modul 3 Výsledky a cíle vzdělávání

Školení pro: VŠECHNY CÍLOVÉ SKUPINY – Omezení: pouze řemeslníci s praxí nebo vyškolení v modulu M9, soukromí vlastníci vyškolení v modulu M11

U5. Stavební materiály – vlastnosti, degradace/poškození a způsoby oprav a obnovy

Účastníci získají přehled o základních fyzikálních principech potřebných k pochopení chování stavebních materiálů a konstrukcí. Patří sem zejména transport vlhkosti, mechanické namáhání a vliv klimatických podmínek. Popis a definice hlavních fyzikálních parametrů používaných k charakterizaci stavebních materiálů je také začleněn do tohoto modulu. Nové znalosti zahrnují i souhrn základních vlastností jednotlivých skupin tradičních stavebních materiálů jako je kámen, keramika, malta, dřevo, sklo, kov, nátěrové systémy a jejich použití v historických stavebních konstrukcích. Účastníci budou mít přehled o principech, cílech a metodách používaných při průzkumu historických staveb a jejich částí, zejména v souvislosti se stavebními opravami, konzervací nebo opatřeními dlouhodobé péče. Popis bude obsahovat standardní neinvazivní a invazivní metody průzkumu, interpretaci a možnosti/limity využití výsledků průzkumu. Znalosti by měly rovněž přispět jako základ pro dialog mezi profesemi zapojenými do průzkumu. Součástí školení je i zvýšení schopnosti kriticky srovnat použití moderních a tradičních materiálů. Účastníci by měli lépe porozumět životnímu cyklu historické budovy a tomu, jak optimalizovat její údržbu a opravy.

Modul 4 Výsledky a cíle vzdělávání

Školení pro: VŠECHNY CÍLOVÉ SKUPINY; převážně 3 skupiny - 1/ pracovníci památkových úřadů, 2/ architekti a inženýři, 3/ místní/krajské samosprávy (ale otevřeno i pro: 4/řemeslníci – pokročilí, 5/ majitelé - zkušení)

U6. Historické konstrukce a stavební části - poruchy, diagnostické metody, opravy a obnovy

V úvodní části získají účastníci podrobnější informace o historických stavebních konstrukcích a jejich jednotlivých součástech. Kromě toho se dále seznámí s charakteristickými projevy jejich poškození a hlavními důvody / mechanismy těchto poškození. Na tyto poznatky bude navazovat seznámení a kritické hodnocení možných způsobů údržby a obnovy stavebních konstrukcí a jejich částí. Účastníci budou mít poznatky o hlavních zdrojích a důsledcích vlivu vlhkosti i vodorozpustných solí a možných opatřeních k zamezení / omezení jejich negativního vlivu. Samostatnou kapitolou jsou statické problémy památek. Účastníci se naučí jejich klasifikaci, hodnocení rizik a základní doporučení pro řešení statických problémů. Zvláštní pozornost bude postupně věnována hlavním problematikám historických budov rozdělených do logických bloků. Metody průběžné údržby stavebních památek i její periodicity, hlavních pravidel a priorit jako ideálního způsobu jejich uchování budou také představeny a diskutovány. Díky vysvětlení těchto postupů mohou účastníci získat znalosti a argumenty pro kvalifikovanou péči o historické budovy. Přednášky budou ilustrovány mnoha příklady z praxe, přičemž bude kladen důraz na tradiční metody i ekologicky šetrná řešení.

Modul 5 Výsledky a cíle vzdělávání

Školení pro: VŠECHNY CÍLOVÉ SKUPINY; převážně 3 skupiny - 1/ pracovníci památkových úřadů, 2/ architekti a inženýři, 3/ místní/krajské samosprávy (ale otevřeno i pro: 4/řemeslníci – pokročilí, 5/ majitelé - zkušení)

U7. Současné požadavky na provoz a užívání budovy

Absolvování modulu umožní získat základní přehled o současných obecných i specifických provozních, bezpečnostních a hygienických požadavcích staveb podle účelu jejich využití, přičemž hlavní důraz bude kladen na jejich dodržování a uplatňování při obnově historických staveb. Budou diskutována možná konstrukční řešení, představena úspěšně realizovaná opatření a pozitivní příklady. Důležitým tématem bude také vytápění historických staveb od vědomostí o historických typech topných systémů až po opatření zaměřených na zlepšení energetické účinnosti. Předmětem vzdělávání a kritické diskuse bude také řešení konfliktu mezi památkovými hodnotami budov a současnými nároky na jejich využití.

Modul 6 Výsledky a cíle vzdělávání

Školení pro: VŠECHNY CÍLOVÉ SKUPINY; převážně 3 skupiny - 1/ pracovníci památkových úřadů, 2/ architekti a inženýři, 3/ místní/krajské samosprávy (ale otevřeno i pro: 4/řemeslníci – pokročilí, 5/ majitelé - zkušení)

U8. Aspekty a metodika obnovy vybraných typů stavebního dědictví

Různé typologické typy staveb vyžadují zvláštní metodické pokyny pro jejich správnou konzervaci. Účastníci se seznámí s různými metodickými přístupy a specifikami ochrany / obnovy zřícenin, sakrální architektury, bývalých panských sídel, měšťanské architektury, venkovských staveb, technických i průmyslových památek a také moderní architektury. Zvláštní součástí modulu je také poskytnutí základních poznatků zaměřených na ochranu a specifika archeologických památek. Zvláštní pozornost je věnována pravidlům péče o historické parky, zahrady a krajinné celky. Kromě metodologie péče a obnovy jednotlivých skupin staveb budou diskutovány i změny jejich původní funkce, včetně definování přípustných limitů při obnově podle pravidel současné památkové péče.

Modul 7 Výsledky a cíle vzdělávání

Školení pro: VŠECHNY CÍLOVÉ SKUPINY – Omezení: pouze řemeslníci s praxí nebo vyškolení v modulu M9, soukromí vlastníci vyškolení v modulu M11

U9 Stavební dědictví v urbanismu a rozvoji

Seznámení s cíli prezentace architektonického dědictví – účastníci porozumí různým způsobům předávání významu stavebního dědictví a principům práce s originály a osvojí si strategie a seznámí se s možnostmi předání poselství/příběhu dědictví širší veřejnosti jako důležitého prostředku jeho ochrany a udržitelnosti. Účastníci se seznámí s důležitou rolí správného urbanistického a územního plánování ve vztahu k ochraně dědictví. Budou rozlišovat různé úrovně plánování a jejich vliv na strategie ochrany, možnosti projednávání a participace na přípravě plánů rozvoje města. Získají informace o ochranných pásmech – charakteristikách, užitečných a potřebných parametrech a možnostech jejich realizace. Budou diskutovány principy moderních zásahů v historickém prostředí – příslušná kritéria a omezení či předpisy a to na příkladech poskytnutých případovými studii. Účastníci si na krátkých cvičeních prakticky vyzkouší zejména tzv. výplňovou architekturu z pohledu rozhodujícího tvůrce kvality v historickém prostředí a možnosti řízení a plánování v tomto ohledu. Získají také základní znalosti o různých přístupech a úrovních intervence ve vztahu k vhodnému použití a budou seznámeni s relevantními mezinárodními doporučeními a porozumí možným strategiím prostřednictvím případových studií jako příkladů úspěšného využití a opětovného využití budov a areálů. Zvláštní pozornost bude věnována také barevným schémům jako prostředku interpretace a využití při urbanistickém barevném plánování. Účastníci budou mít přehled o příslušných oblastech vědy o barvách nezbytných pro pochopení, analýzu, záznam a dokumentaci historických barevných schémat. Uvědomí si faktory, které je třeba studovat pro správné úsudky a rozhodování o výběru barev, stejně jako koncepční práci s barvami ve vztahu k hodnotám, autenticitě a interpretaci vzhledu v městském měřítku.

U 10 Správa památkových objektů – plánování a kontrola památkových objektů

Cyklus přednášek s navazující diskusí formou seminářů bude zaměřen na několik tematických oblastí. V úvodní části budou účastníci seznámeni se současnými pravidly a postupy využívanými pro optimální řízení a plánování v oblasti kulturního dědictví jako širšího celku a také v rámci menších územních jednotek na úrovni obcí, regionů, případně souboru památek. Na tento základ naváže tematická oblast konkrétního plánování související s tzv. životním cyklem stavebních památek a nutného plánování dlouhodobé údržby, důležitosti provádění preventivních opatření. V rámci této části budou diskutovány i nejčastější konkrétní opatření zaměřená na dlouhodobou péči pro historické stavby různého typu. Dále budou účastníci seznámeni s hlavními principy tzv. rizikového managementu, co zahrnuje zejména strategické možnosti minimalizace rizik minimalizovat a také hlavní schémata postupů v rizikových situacích. Důležitou součástí bude také představení hlavních současných nástrojů a možností propagace a interpretace objektů nebo větších celků odborné i širší veřejnosti.

U11 Ekonomické aspekty

Přednášky spojené s diskusí umožní účastníkům získat přehled o významu a vlivu kulturního dědictví na rozvoj na různých úrovních od regionální až po národní s důrazem na ekonomický přínos. Dále budou představeny modely plánování a spolupráce v dané oblasti, včetně prezentace příkladů dobré praxe a nových trendů. Velmi důležitým tematickým okruhem dané jednotky bude i představení a diskuse k současným možnostem financování obnovy, dlouhodobé péče o stavební památky na regionální, národní a mezinárodní úrovni.

U12 "Otevřená" jednotka odrážející aktuální problémy či témata / Exkurze

Součástí „otevřené“ jednotky bude zejména prohlídka vybrané stavební s probíhající nebo nedávno ukončenou obnovou s odbornou diskusí přímo na místě. Jednotka umožňuje v rámci diskuse i zařazení aktuálních témat péče o stavební památky.

Modul 8 Výsledky a cíle vzdělávání

Ochrana a rozvoj architektonického dědictví – WORKSHOP v přípravě a realizaci projektů

Školení pro: VŠECHNY CÍLOVÉ SKUPINY – školení v modulech M1 až M7 nebo praxe; řemeslníci školení na modulu M9, soukromí vlastníci školení na modulu M11

U13. Průzkum a dokumentace

Účastníci získají přehled o dokumentaci a průzkumu (archivní průzkum, geodetické zaměření, stavebně-historický, archeologický, restaurátorský průzkum a uměleckohistorický průzkum, digitální technologie v dokumentaci památek). Účastníci získají poznatky o metodách průzkumu a zpracování dokumentace (plán obnovy) pro realizaci projektu obnovy památky.

U14. Projekt památkové péče a rozvoje - příprava a realizace

Během skupinové práce budou diskutovány profese a dovednosti potřebné v projektu obnovy stavebních památek. Účastníci se seznámí s průběhem plánování, procesem povolování, s průběhem realizace projektu, dozoru na stavbě i závěrečné kontroly po dokončení obnovy.

U15. Praxe - příprava virtuálního nebo reálného projektu

Účastníci budou vytvářet pracovní skupiny složené ze zástupců různých profesí a dovedností potřebných pro zpracování projektu a budou hodnotit a diskutovat potřebné dovednosti a specializované služby potřebné dosažení stanoveného cíle. Pracovní skupiny různých profesí nebo členové různých cílových skupin budou při hledání řešení vedeni tak, aby stanoveného cíle dosáhli. Skupinová práce tak podpoří respekt, porozumění a spolupráci různých profesí v rámci cílových skupin.

U16. Dialog mezi odborníky a dalšími zainteresovanými stranami

Schopnost nalézat samostatná řešení je také otázkou zkušeností, které je obtížné trénovat, proto je jejich výměna důležitou součástí vzdělávacích kurzů. Účastníci se naučí vyměňovat si zkušenosti a zapojit se do diskuse s dalšími odborníky a zainteresovanými stranami a budou zapojeni do společné přípravy projektů architektonického dědictví.

Modul 9 Výsledky a cíle vzdělávání

Tradiční stavební řemesla – úvod

Školení pro: řemeslníky se zájmem o práci na památkově chráněných budovách, všechny ostatní cílové skupiny jako úvod do řemeslných profesí v památkové péči

U17. Zásady ochrany stavebního dědictví

Úvod do památkového práva a filozofie památkové péče. Diskuse o základních hodnotách autenticity a hodnoty stáří. Během komentované exkurze po Kartause Mauerbach účastníci uvidí různé přístupy, různé koncepce ochrany a cílů ochrany. Naučí se hodnotit a rozlišovat různý vzhled architektonických povrchů historických budov, různé typy poškození v důsledku vlivu povětrnostních procesů, intenzivního používání, chybějící údržby a neúspěšných renovací i zcela nedotčené stavební části.

U18. Materiály

Účastníci získají obecný přehled tradičních stavebních materiálů používaných na historických stavbách. Součástí bude také komentovaná prohlídka expozice s různými materiály a konstrukčními prvky. Důraz bude kladen i na rozlišení povrchu architektury jako výsledku tradičních řemeslných technik a moderních postupů.

U19. Pochopení historických budov

Účastníci získají základní vědomosti o hlavních fyzikálních vlastnostech jednotlivých materiálů. Naučí se rozumět jednotlivým historickým postupům a životnímu cyklu historických budov. Účastníci získají základní informace o práci restaurátorů a jejich roli při péči o historickou architekturu.

U20. Praktická práce

Uskuteční se praktické činnosti jako jsou hašení vápna různými metodami, příprava a výběr kameniva, míchání malt, nanášení základních typů omítek, tradiční vápenné povrchy.

Opravy a údržba dřevěných oken a dřevěných dveří včetně okenních skel a okenních tmelů.

Příprava tradičních nátěrů (vápenné barvy, olejové barvy, kaseinové barvy, olejovo-kaseinové barvy, různá tradiční organická lepidla a barvy), používání vhodných tradičních nástrojů pro aplikaci nátěrů.

U21. Koordinace jednotlivých řemesel a odpovědnost těchto řemesel při památkové péči

Účastníci získají základní znalosti o různých řemeslných profesích v oblasti architektonického dědictví a naučí se koordinovat svou práci na stavbě s ostatními řemeslnými profesemi. Účastníci budou připraveni na dialog s řadou jiných profesí zapojených do obnovy architektonického dědictví. Budou schopni kriticky diskutovat o použití moderních materiálů.

Modul 10 Výsledky a cíle vzdělávání

Metody obnovy a restaurování stavebního dědictví

Školení pro: VŠECHNY CÍLOVÉ SKUPINY; převážně pro 1/ / pracovníci památkových úřadů, 2/ architekti a inženýři, a 3/ řemeslníci se zkušenostmi v památkové péči

U22. Základní principy a strategie

Účastníci získají přehled o současných principech a přístupech uplatňovaných při konzervaci a restaurování různých částí historických objektů či jejich výzdobě. Znalosti budou zahrnovat i metodiku přípravy restaurátorského/konzervačního zásahu i současné možnosti kontroly, hodnocení a dlouhodobého sledování realizovaných opatření.

U23. Techniky / technologie konzervace/ restaurování anorganických porézních materiálů – kamenné prvky, cihly / terakota, nepálené

Cílem je poskytnout základní znalosti, přehled, popis hlavních technik a technologií používaných při konzervaci anorganických materiálů jako je kámen, keramika a nepálené cihly. Zahrnuje způsoby čištění, opatření proti solím rozpustným ve vodě, konsolidaci, spárování, opravu/doplnění chybějících dílů a preventivní opatření. Získané poznatky by měly přispět i k lepšímu pochopení možností, limitů a potenciálních rizik restaurátorských/konzervačních metod. Účastníci budou mít také možnost získat základní praktické zkušenosti v rámci ukázek vybraných technik.

U24. Techniky / technologie konzervace anorganických porézních materiálů – architektonické povrchy, omítky, nástěnné malby

Podobně jako v U23 je cílem poskytnout základní aktuální znalosti, přehled, popis klíčových technik a technologií používaných při konzervaci anorganických materiálů jako jsou architektonické povrchy, nástěnná malba nebo sgrafita. Důraz je kladen na způsoby čištění, opatření proti vodorozpustným solím, konsolidaci, spárování, opravné malty, retuše a preventivní opatření. Získané poznatky by měly přispět i k lepšímu pochopení možností, limitů a potenciálních rizik restaurátorských/konzervačních metod. Účastníci budou mít také možnost získat základní praktické zkušenosti v rámci ukázek vybraných technik.

U25. Techniky / technologie konzervace/restaurování objektů z kovu

Podobně jako v U23 a 24 je cílem poskytnout základní aktuální znalosti, přehled, popis klíčových technik a technologií používaných při konzervaci kovových částí/prvků historických staveb. Hlavní důraz je kladen na čištění, konzervaci, protektivní techniky a materiály. Účastníci budou mít také možnost získat základní praktické zkušenosti v rámci ukázek vybraných technik.

U26. Techniky / technologie konzervace/restaurování objektů z dřeva

Stejně jako ve všech předchozích blocích je cílem poskytnout základní aktuální znalosti, přehled, popis klíčových technik a technologií používaných při konzervaci dřevěných částí/prvků historických staveb. Hlavní důraz je kladen na konsolidaci, konzervaci, protektivní techniky a materiály. Účastníci budou mít také možnost získat základní praktické zkušenosti v rámci ukázek vybraných technik.

Modul 11 Výsledky a cíle vzdělávání

Soukromí vlastníci jako dobří správci historických budov

Školení pro: soukromé vlastníky památkově chráněných objektů, vlastníky nechráněných historických objektů budov a nezkušené pracovníky místních a regionálních samospráv

U1. Vnímání vzhledu budov ("School of Seeing" - nácvik percepčních schopností)

Účastníci se naučí lépe porozumět a hodnotit vzhled povrchu historických budov připravených tradičními technikami. Vizualně rozpoznají rozdíly mezi povrchy vytvořenými tradičními a moderními technikami / materiály. Získané percepční dovednosti se naučí uplatnit v praxi. Diskuse bude zahrnovat i konkrétní budovy vlastníků – účastníků kurzu.

U2. Pochopení vašich budov

Účastníci získají vědomosti o nejdůležitějších vlastnostech stavebních materiálů a stavebních konstrukcí a poruchách / charakteristických poškození jednotlivých částí. Zvláštní pozornost bude věnována transportu a zdrojům vlhkosti. Prezentovány a diskutovány budou také chyby, ke kterým při obnově historických budov často dochází.

U3. Životní cyklus a udržitelnost

Účastníci budou seznámeni s hlavními zásadami a strategiemi přípravy i vlastní obnovy historické budovy, včetně případných změn její funkce. Pozornost bude věnována také problematice dlouhodobé péče a údržby, dále opatřením proti vlhkosti a také systémům vytápění nebo tepelné izolace. Součástí vzdělávání bude i prezentace a kritická diskuse konkrétních případů obnovy historických budov. Účastníci mohou diskutovat i zásahy, které by chtěli provést na vlastní budově.

U4. Zásady ochrany stavebního dědictví

Účastníci získají přehled o hlavních zásadách a cílech péče o architektonické dědictví, památkových hodnotách historických budov, což by mělo přispět i k jejich vyšší motivaci chránit a správně pečovat o své vlastní historické budovy. Získají potřebné vědomosti o legislativě zaměřené na ochranu kulturního, zejména architektonického dědictví. Získají potřebné znalosti o možnostech financování památkově chráněných objektů vč. možnosti konzultací k otázkám obnovy historických budov se zástupci památkových institucí. Účastníci se také naučí vést dialog s dalšími profesemi zapojenými do obnovy historických budov.